

2020-07-30
Fi2020/03266/SPN**Finansdepartementet**Lantmäteriet
801 82 Gävle

Uppdrag att driva en kompetenssatsning om digitaliseringens möjligheter i fastighetsbildningsprocessen

Regeringens beslut

Regeringen uppdrar åt Lantmäteriet att dels analysera digitaliseringens effekter på fastighetsbildningsverksamheten, dels redovisa hur digitala lösningar kan användas för att förstärka och utveckla informationsstödet inom fastighetsbildningsprocessen.

Uppdraget ska redovisas till regeringen (Finansdepartementet) senast den 1 december 2020.

Närmare om uppdraget

Digitaliseringens effekter

Lantmäteriet har fått regeringens uppdrag att verka för en digital samhällsbyggnadsprocess, bl.a. genom att driva en kompetenssatsning om digitaliseringens möjligheter (N2017/07544/PBB) och att etablera en digital infrastruktur för tillgängliggörande av standardiserade data (Fi2020/00358/SPN). Målet med digitaliseringen av samhällsbyggnadsprocessen är att skapa ett säkert, standardiserat och digitalt informationsutbyte och ett effektivt flöde mellan olika delprocesser för en effektiv och rationell helhet.

Utöver arbetet med att digitalisera samhällsbyggnadsprocessen i sin helhet, ansvarar Lantmäteriet för fastighetsbildningsprocessen som utgör en del i samhällsbyggnadsprocessen. Statskontoret konstaterade i rapporten Delat ansvar för fastighetsbildning (2017:18) att fastighetsbildningsverksamheten har omoderna it-stöd och att den ligger efter i digitaliseringen. I enlighet med Statskontorets rekommendationer gav regeringen Lantmäteriet i uppdrag att utveckla uppföljningen och styrningen av fastighetsbildningsverksamheten.

Lantmäteriet redovisar detta arbete årligen i sin årsredovisning (N2018/04688/SUBT). Därutöver driver myndigheten, på eget initiativ, ett arbete för att utveckla ett nytt tekniskt stöd för handläggningen av fastighetsbildningsärenden. Det nya stödet förväntas leda till nya sätt att tillvarata digitaliseringens möjligheter både vid handläggning och uppföljning av verksamheten.

Med en tydligare uppföljning av fastighetsbildningsverksamheten på plats och ett nytt handläggningssystem under utveckling finns nya förutsättningar för att öka digitaliseringen av fastighetsbildningsprocessen. Digitaliseringen ger möjligheter att effektivisera verksamheten och en ändamålsenlig uppföljning tillsammans med moderna verktyg bidrar till att effektiviseringen kan ske på ett systematiskt sätt.

Lantmäteriet ska därför analysera och redovisa vilka effekter digitaliseringen kan få inom fastighetsbildningsverksamheten. Analysen ska delas upp på effekter på kort och på lång sikt och även innehålla de bedömningar och avvägningar som myndigheten gör och kommer att behöva göra för att nå målet om en digital samhällsbyggnadsprocess.

Digitalt informationsstöd

Fastighetsbildningsärenden behandlar frågor av juridisk, mätteknisk och ekonomisk karaktär. Ärendena har stor spännvidd när det gäller omfattning och svårighetsgrad. De lagar som styr fastighetsbildningsverksamheten tillkom i början av 1970-talet, men samhällsutvecklingen medför kontinuerligt nya behov. Samhällets efterfrågan på lantmäterikompetens är hög och kompetensförsörjningen har flera gånger lyfts upp som en utmaning för fastighetsbildningsverksamheten (se bl.a. Statskontorets rapport Delat ansvar för fastighetsbildning och Lantmäteriets årsredovisning för 2019). I syfte att öka arbetskraftskapaciteten genomförde regeringen under den förra mandatperioden en satsning på utbildningsplatser, vilket har gjort det möjligt för Uppsala universitet att starta ett nytt lantmäteriprogram med juridisk inriktning.

Även Lantmäteriet har vidtagit ett antal åtgärder för att hantera den rådande kompetensbristen, bl.a. genom utvecklade arbetssätt och breddad rekryteringsbas. Lantmäteriets personalomsättning har stabiliserats, men det råder fortfarande brist på erfarna lantmätare. Denna brist leder till

utmaningar att hantera myndighetens svåraste ärenden, med bl.a. långa handläggningstider som följd.

Ett effektivt informationsstöd kan bl.a. bidra till en mer enhetlig rättstillämpning och att effektivt möta de utmaningar som teknik- och samhällsutvecklingen innebär, exempelvis behovet av utbyggd laddinfrastruktur för elfordon. Utredningen om mindre aktörer i ett energilandskap i förändring har i sitt slutbetänkande belyst flera frågeställningar som aktualiserats när äldre lagstiftning möter ny teknik, bl.a. de oklarheter som uppstår när laddinfrastruktur för elfordon hanteras inom ramen för bestämmelserna i anläggningslagen (1973:1149), se SOU 2018:76 s. 315 f. Ett utvecklat informationsstöd ger bättre förutsättningar för handläggare att möta dessa utmaningar och för allmänheten att förstå på vilket sätt deras behov kan tillgodoses och under vilka förutsättningar. Informationsstödet är även en viktig del för att stärka kompetensöverföringen till nyanställd personal så att de successivt ska kunna ta sig an allt svårare ärenden.

Lantmäteriet ska därför belysa hur digitala lösningar kan användas för att förstärka och utveckla informationsstödet inom fastighetsbildningsprocessen. Det kan exempelvis ske genom att vidareutveckla det stöd som i dag ges genom handböckerna för fastighetsbildningslagen (1970:988), anläggningslagen och ledningsrättslagen (1973:1144) eller den tidigare värderingshandboken. I arbetet ska hänsyn tas till sådana behov i samhället som fastighetsbildningsverksamheten kan fylla. Det handlar bl.a om att upprätthålla ett högt bostadsbyggande och att ställa om till ett fossilfritt välfärdssamhälle där utbyggnaden av laddinfrastruktur sker i en sådan takt att den inte blir ett hinder för elektrifieringen av transportsektorn.

På regeringens vägnar

Per Bolund

Johan Modig

Kopia till

Statsrådsberedningen/SAM

Justitiedepartementet/L1

Finansdepartementet/ BB, SFÖ och BA

Infrastrukturdepartementet/HIE, D och DF